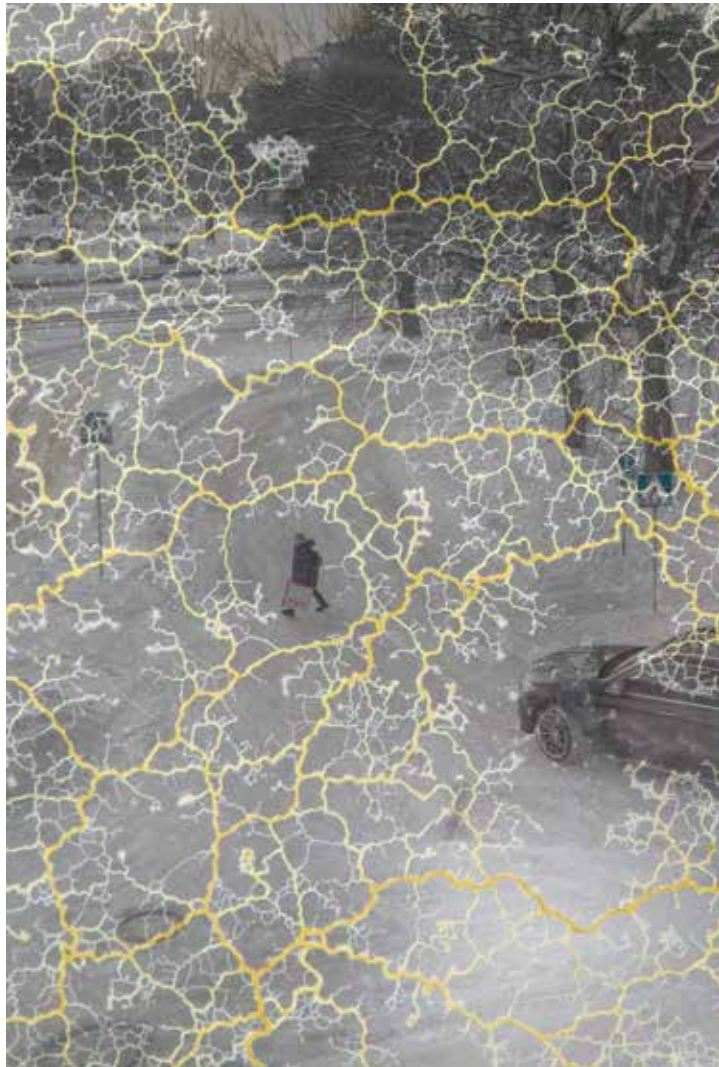

FUNGUS AMANTES, SVAMPÄLSKAREN

AV: ANNELIE WALLIN

Annelie Wallin, *Foraging net II*, Fotografi, 2021.

Jag var nyskild och hade flyttat till en mindre lägenhet. Det kändes trångt och jag ville ut. Jag längtade efter att gräva och doften av jord gjorde mig lycklig, jag började odla.

Först ut på gården, där jag planterade svarta vinbär, sedan vidare mot allmänningen, som fick några extra björnbärsbuskar. I en hårt trafikerad vägkorsning utanför min ateljé planterade jag tillsammans med några andra gerillaodlare prästkragar och vallört, vi fortsatte till en grässluttning vid en viadukt som fick en fin terrassodling med bärbuskar. Jag strövade över stora ytor och överallt såg jag wastelands; överblivna, bortglömda platser och gråytor som skulle kunna odlas upp och grönska. En dag stötte jag på en underlig bosättning, det var en hög och klar vinterdag, jag befann mig på en avstängd mycket bred asfalterad, tvåflig motorväg. Att den hade varit avstängd i många år vittnade mittrefugen om, för där hade hela träd vuxit upp och sprängt asfalten. Vägen var en enda lång uppförbacke och högst upp på backens krön stod cirka 100 små hus, i nötta pastellfärger. Innevånarna i husen var från världens alla hörn, de var studenter och forskare, välutbildade, alla strandade på detta backkrön. Framför husen anslöt den avstängda vägen till de tungt trafikerade huvudlederna mot Bromma, Solna och Sundbyberg, en rufsigt gräsplan och några träd var den enda natur som fanns på denna bullriga plats.

På nationaldagen den 6 juni 2012 planterade vi 100 fröbomber på den enda lilla gräsplätt som hade lämnats kvar intill vägarna framför husen. "Solrosfält i Huvudsta" sköttes hela sommaren av några gerillaodlare, vi gallrade, vattnade, skyddade de växande solrosorna mot angripare och dokumenterade det hela i en blogg. Frammot hösten hade sådden vuxit och mätte nu cirka 1,5 meters höjd, vilket är väldigt lite för att vara solrosor. En av mina vänner var helt säker på att hon hade medial kontakt med en av de minsta solrosorna och den hade förmedlat att det var så mycket trafik på denna plats, att det var svårt att växa, den lilla solrosen var rädd att bli överkörd!

2013 blev jag och Malin Lobell inbjudna av Jonas Nilsson på Gislaveds konsthall, att göra något på en ödetomt i Anderstorp. Det var inför supervallåret 2014 och vi damp ner i det lilla lokalsamhället och började slå rot. Företagen försåg oss med material att odla i, den lokala odlarföreningen gav oss plantor, kommunen bistod med jord, buskar och mer plantor. Skolbarnen och ungdomarna blev våra medodlare och delaktiga i utformningen av

platsen. Vi använde oss av samodlingsmetoden "Tre systrar" som härstammar från den indianska urbefolkningen i Amerika och innebär att växterna hjälper varandra istället för att konkurrera.

Genom mitt samarbete med Malin fick jag inblick i en helt ny värld av forskare som studerade växternas sätt att kommunicera med varandra. Vissa av dessa forskare menade till och med att växterna har ett känsloliv, något som min mediala vän tidigare vittnat om. Jag stötte på den kanadensiska forskaren Suzanne Simard som med sin banbrytande forskning kartlagt hur träd kommunicerar med varandra genom rotsystemen. Hon har visat att det pågår en intrikat distribution av resurser mellan medlemmarna i det gemensamma nätverket där vatten, näringsämnen och energi fördelas alltefter behov, unga träd såväl som sjuka får hjälp och stöd av gemenskapen. Träden kan till och med särskilja och favorisera sina egna familjemedlemmar. Allt det här sköts av en symbios som kallas mykorrhiza, den går ut på att svamparnas mycel växer in i trädens rötter och tappar trädet på kolhydrater ungefär som våra bilar tankar drivmedel på macken, och trädet får sedan vatten, fosfor och andra spårämnen i utbyte. Det har visat sig att träden och andra växter som lever i symbios med svamparna klarar insektsangrepp, torka och andra utmaningar bättre än de som inte gör det.

Jag blev så fascinerad över detta osynliga samarbete under jord, men jag blev samtidigt sorgsen över att jag så länge varit okunnig om denna viktiga och fantastiska värld, full av processer och utbyten precis under mina fötter. I ett undanskynt hörn av min hjärna började nu någonting vakna och växa i mig. Jag ville läsa allt om denna symbios, om växters känsloliv, dessa varelsor som jag trodde var döda ting visade sig vara ett helt universum av liv, känslor och överlevnadsstrategier. En rastlös kunskapsörst tog mig i besittning, och efter en tid av febrilt surfade på internet snubblade jag över ett TED-talk där det berättades om en tänkande, intelligent svamp som åt havregrynsgröt och alltid hittade vägen ut ur labyrinter! Denna organism kallas slimemould, eller på svenska slemsvamp. Den är varken växt eller djur och inte heller svamp. Den utgör en helt egen grupp i svampriket som kallas "protister". Den söker sig fram över marken och äter organiskt material såsom löv- och trädrester, och finns precis som Karl Johan och Herr Kantarell i våra vanliga skogar. I labb-tester uppvisar slemsvampen en

Annelie Wallin, *Foraging net III*, Fotografi, 2021.

förmåga att fatta rationella beslut, och den verkar också kunna minnas och förutse vissa händelser, trots att den saknar både hjärna och centralt nervsystem!

Forskarna står frågande. Hur kan denna organism som består av en enda cell, mångfaldigad till ett oräkneligt antal, en så kallad supercell, uppvisa en sådan intelligens? Den har ju inte ens något centrum, inget centralt nervsystem?

Jag föll direkt. Jag blev fascinerad och fångad av denna gåtfulla svamp. Jag tog reda på allt som fanns att veta. Jag gick med i forum och nätverk för att få tillgång till kunskap och material som behövdes för att odla den hemma. Jag skickade efter sporer från utlandet och öppnade den första värdefulla försändelsen spänd till bristningsgränsen. De skulle vattnas och matas och sedan skulle de ligga i mörkret och vakna. Så började vårt liv tillsammans. Jag firade det första livstecknet med att ge den lite nykokt havregrynsgröt.

Vi älskade havregrynsgröt båda två. Slimet ville ha sin utan salt. Jag ville ha min med. Jag gav den vatten, värme och mörker, den växte och började undersöka kärlet jag förvarade den i, den klättrade uppför kanterna och sökte sig ut på plastfolien som jag hade omslutit kärlet med. En morgon hade min nya kompis vandrat ut på den genomskinliga plasten. Ett vackert gult nätverk sträckte sig ut och bildade ett fantastiskt system av gula vägar. Det liknade en gammaldags virkad spets och jag var bara tvungen att fotografera det. För att få bästa ljus lossade jag försiktigt plastfolien och satte den på fönstret och plåtade. När jag höll på som bäst såg jag plötsligt att jag hade fångat utsikten från mitt fönster inuti nätverket, människor och trafik rörde sig åt alla håll och var på väg till sina dagliga göromål, styrda av osynliga motiv. Jag fick plötsligt en bild på något som liknade mykorrhiza.

Slimet och jag har följts åt sen dess. Vi lever tillsammans i perioder. Jag matar den med havregrynsgröt och den växer och blir fet. Jag fotograferar den med jämna tidsintervall och sedan lägger jag upp bilderna på en timeline och spelar upp. Den gör sin grej; den undersöker platsen den har hamnat på och växer ut i vackra nätverk. När den hittar något ätbart växer den över maten och suger upp den. Sen fortsätter vandringen tills hela ytan är undersökt och alla näringskällor är anslutna till nätverket. När den är mätt går den in i sporstadiet. Hela organismen stannar upp och drar ihop sig till små knoppar som svartnar.

Hemma hos mig brukar den då få uppgå i den större gemenskap som kallas ”matåtervinning” eftersom möglet brukar infinna sig strax därpå.

Det finns forskare som hävdar att svamparna har domesticerat människan så att den kan sprida sig över världen, till exempel jästsvampen, som dominerar oss genom vår matkultur. Samma forskare menar att vete och korn har domesticerat oss människor och fått oss att omforma landskapet, vi har avskogad arealer för att odla säd! Här kan vi notera att även konstvärlden är djupt involverad i spridningen av jästsvamp. För vad är en vernissage utan vin?

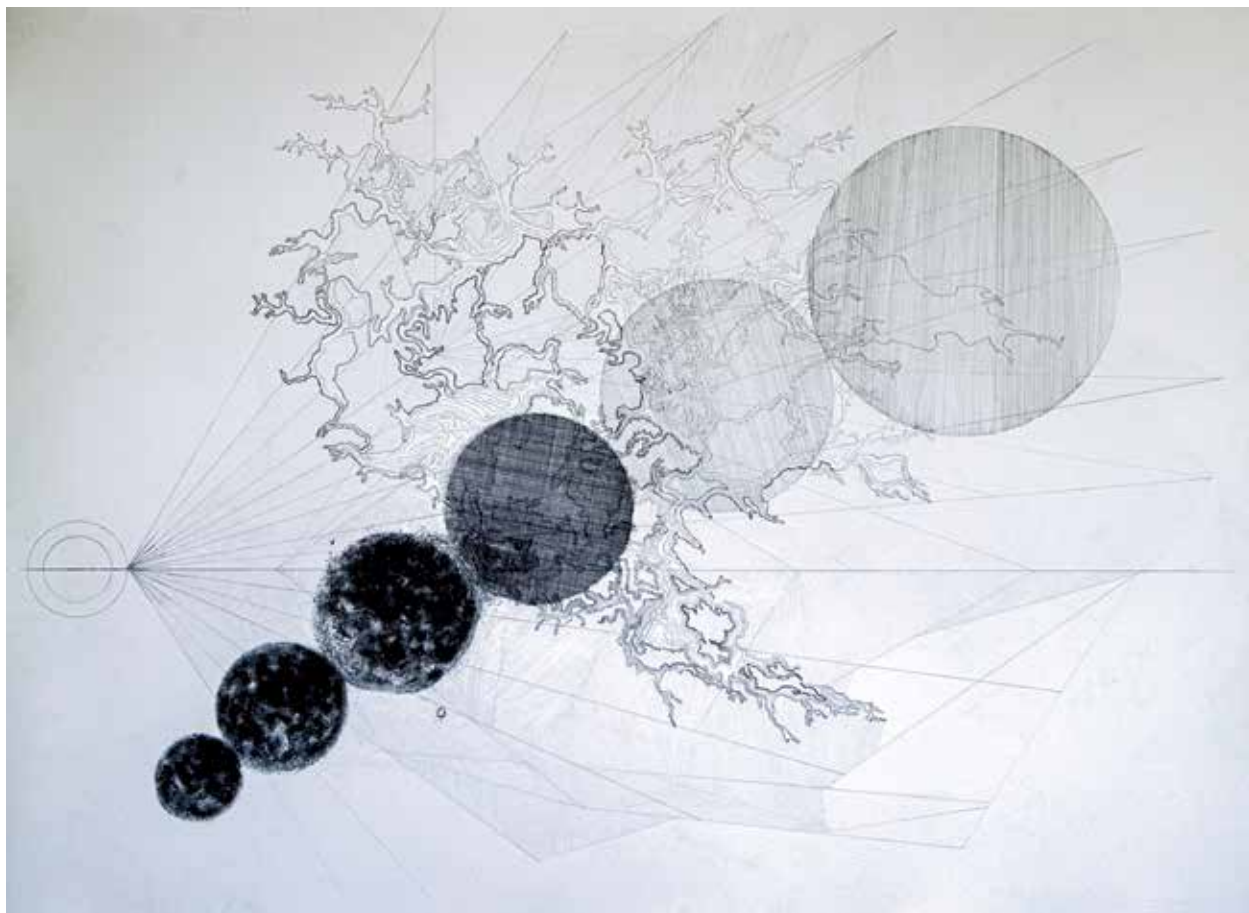
Kanske har även jag råkat ut för detta och blivit ett villigt redskap för slemsvampen. Jag har ju med mina utställningar och filmer spridit kunskapen om den. Svamphyfernas förmåga att leta sig fram överallt syns även i teckningarna från den senaste tiden. Blyertsens linjer bildar vägar som brer ut sig över pappret och när hela ytan är täckt har de förhoppningsvis knutit ihop allt till en helhet, förbundna i ett intrikat system av betydelser.

LÄNKAR:

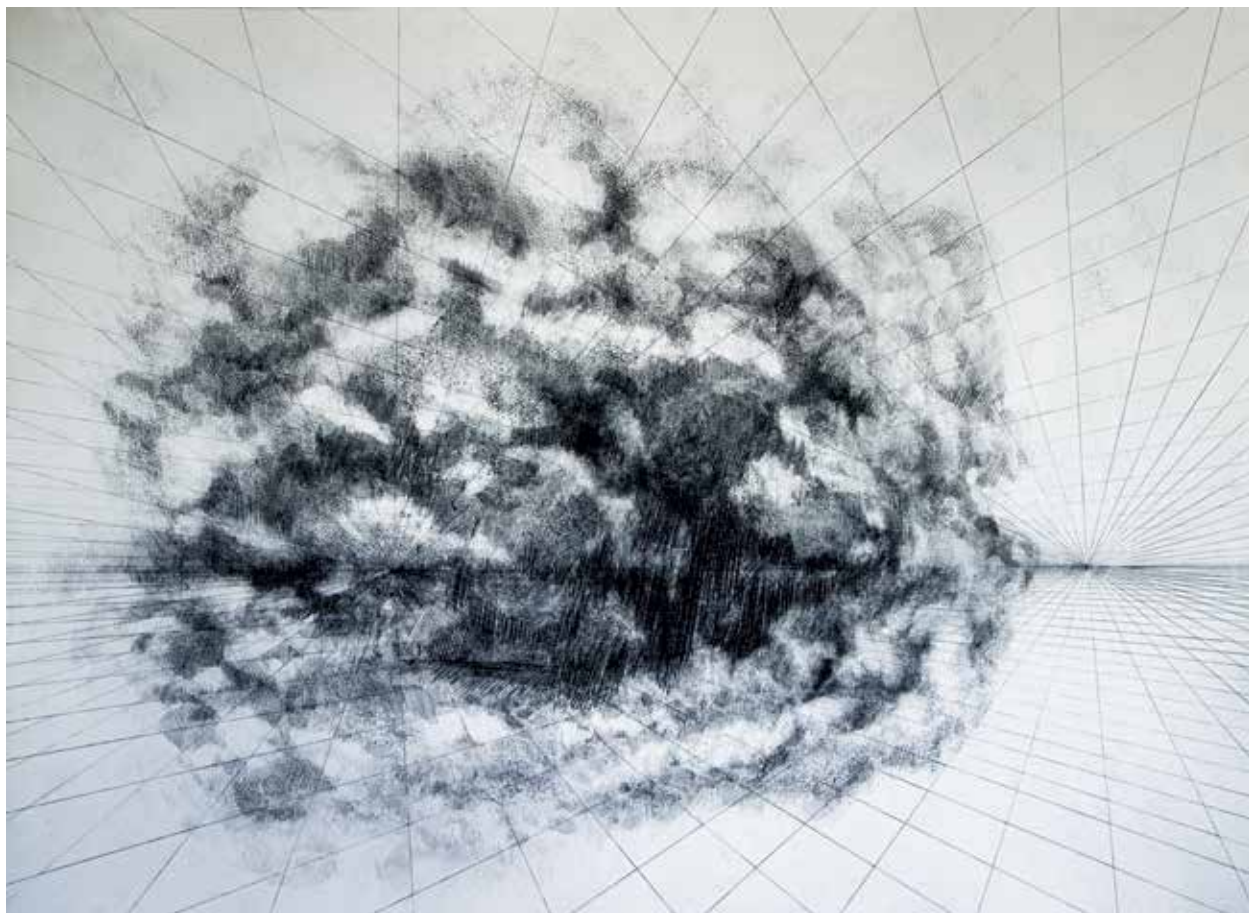
www.anneliewallin.se/projekt

www.huvudstasunflowerfield.wordpress.com

www.delatradgard.org

Annelie Wallin, *Karta*, Teckning, Blyerts, 2021.

Annelie Wallin, *Moln*, Teckning, Blyerts, 2021.